

TÓM TẮT ĐỀ CƯƠNG TUYÊN TRUYỀN
KỶ NIỆM 120 NĂM
NGÀY SINH ĐỒNG CHÍ NGUYỄN LƯƠNG BẰNG,
LÃNH ĐẠO TIỀN BỐI TIÊU BIỂU CỦA ĐẢNG VÀ CÁCH MẠNG VIỆT NAM
(02/4/1904 - 02/4/2024)

I. Khái lược tiểu sử và quá trình hoạt động cách mạng của đồng chí Nguyễn Lương Bằng

Đồng chí Nguyễn Lương Bằng (bí danh Sao Đỏ, Hai Nam, Triệu Vân...) thường được các đồng chí cùng thời gọi là Anh Cả, sinh ngày 02 tháng 4 năm 1904 tại thôn Đông, xã Đoàn Lâm, tổng Đoàn Lâm, huyện Thanh Miện, nay là xã Thanh Tùng, huyện Thanh Miện, tỉnh Hải Dương trong một gia đình nghèo có truyền thống yêu nước. Năm 1925, sau khi sang Quảng Châu, Trung Quốc, Đồng chí Nguyễn Lương Bằng được gặp Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc và bắt đầu tham gia hoạt động cách mạng; được kết nạp vào Hội Việt Nam cách mạng thanh niên và theo học lớp huấn luyện chính trị do Nguyễn Ái Quốc tổ chức.

Tháng 9 năm 1926, Đồng chí rời Quảng Châu về Hải Phòng, làm nhiệm vụ thiết lập đường dây liên lạc Hải Phòng - Hương Cảng (Hồng Kông) - Quảng Châu, chuyển tài liệu, sách báo cách mạng về trong nước, vận động, tuyên truyền cách mạng ở Hải Phòng, Nam Định, Thái Bình...; từ tháng 10 năm 1927 đến tháng 12 năm 1928, Đồng chí vào Sài Gòn tuyên truyền, vận động cách mạng trong công nhân và thanh niên.

Tháng 12 năm 1928, Đồng chí trở lại Hải Phòng hoạt động trong phong trào công nhân và đi “vô sản hóa”. Giữa năm 1929, Tổng bộ Hội Việt Nam cách mạng thanh niên điều động Đồng chí sang công tác ở Hương Cảng (Hồng Kông). Tại đây, tháng 10 năm 1929, Đồng chí được kết nạp vào chi bộ An Nam Cộng sản Đảng. Tháng 12 năm 1929, Đồng chí đến Thượng Hải (Trung Quốc) gây dựng cơ sở trong Việt kiều và binh lính người Việt trong tô giới Pháp.

Năm 1931, Đồng chí bị mật thám Pháp bắt tại Thượng Hải, áp giải về nước; lần lượt bị giam tại bốt Catina (Sài Gòn), nhà tù Hỏa Lò (Hà Nội), nhà lao Hải Dương. Sau khi bị tòa án thực dân tại Hải Dương kết án phát lưu chung thân, Đồng chí lần lượt bị giam tại nhà lao Hải Dương, nhà tù Hỏa Lò (Hà Nội). Tháng 12 năm 1932, Đồng chí vượt ngục và tiếp tục hoạt động cách mạng. Cuối năm 1933, Đồng chí bị thực dân Pháp bắt lần thứ hai và bị tòa án thực dân ở Bắc Giang kết án khổ sai chung thân. Tháng 5 năm 1935, Đồng chí bị đày lên nhà tù Sơn La. Tháng 8 năm 1943, cùng một số cán bộ của Đảng vượt ngục thành công và trở về tiếp tục hoạt động cách mạng; Đồng chí được Thường vụ Trung ương Đảng giao phụ trách công

tác tài chính và công tác binh vận.

Tháng 8 năm 1945, tại Hội nghị toàn quốc của Đảng họp ở Tân Trào, Tuyên Quang (ngày 14 - 15 tháng 8), Đồng chí được bầu làm Ủy viên chính thức Ban Chấp hành Trung ương Đảng. Đại hội Quốc dân họp ở Tân Trào (ngày 16 - 17 tháng 8) đã bầu Đồng chí vào Ban Thường trực Ủy ban giải phóng dân tộc Việt Nam.

Từ sau Cách mạng Tháng Tám, Đồng chí liên tục là Ủy viên Ban Chấp hành Trung ương Đảng, lần lượt giữ các chức vụ: Trưởng ban Kinh tế - Tài chính Trung ương sau đổi thành Ban Tài chính Trung ương (1947 - 1951); Tổng Giám đốc Ngân hàng Quốc gia Việt Nam (1951 - 1952); Đại sứ Việt Nam tại Liên Xô (1952 - 1956); Tổng Thanh tra Ban Thanh tra Trung ương của Chính phủ (1956 - 1960); Trưởng Ban Kiểm tra Trung ương Đảng (1960 - 1969); Phó Chủ tịch nước (1969 - 1979).

Ngày 20 tháng 7 năm 1979, do tuổi cao sức yếu, đồng chí Nguyễn Lương Bằng từ trần, hưởng thọ 75 tuổi. Với 75 tuổi đời, hơn nửa thế kỷ phấn đấu hoạt động cách mạng dưới ngọn cờ của Đảng Cộng sản Việt Nam và Chủ tịch Hồ Chí Minh vĩ đại, Đồng chí Nguyễn Lương Bằng là một tấm gương sáng về một chiến sĩ cộng sản kiên trung, một lãnh đạo tiên bối tiêu biểu hết lòng vì độc lập dân tộc, vì tự do, hạnh phúc của Nhân dân. Đồng chí được Đảng, Nhà nước truy tặng Huân chương Sao Vàng vì những công lao to lớn đối với sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc.

II. Những công hiến to lớn của đồng chí Nguyễn Lương Bằng đối với sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc

1. Đồng chí Nguyễn Lương Bằng - người chiến sĩ tiên phong, nhà lãnh đạo tài năng của Đảng và cách mạng Việt Nam

Từ một thanh niên yêu nước, Đồng chí Nguyễn Lương Bằng đã sớm được giác ngộ, trở thành một trong những chiến sĩ đầu tiên của Hội Việt Nam cách mạng thanh niên từ năm 1925. Sau khi hoàn thành khóa huấn luyện chính trị của Hội Việt Nam cách mạng thanh niên do Nguyễn Ái Quốc tổ chức tại Quảng Châu, tháng 9 năm 1926, Đồng chí Nguyễn Lương Bằng về nước hoạt động để thiết lập hệ thống liên lạc, truyền bá chủ nghĩa Mác - Lênin vào trong nước và mở rộng phong trào cách mạng. Chỉ trong một thời gian ngắn, Đồng chí Nguyễn Lương Bằng đã thể hiện vai trò là một trong những người tiên phong tổ chức thắng lợi việc truyền bá chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng cách mạng của Nguyễn Ái Quốc vào Việt Nam, xây dựng thành công các cơ sở cách mạng của Hội Việt Nam cách mạng thanh niên cũng như thiết lập thành công hệ thống giao thông liên lạc trong nước với nước ngoài trong những hoàn cảnh vô cùng khó khăn, trước sự truy sát của kẻ thù. Trong quá trình hoạt động cách mạng đầy cam go, thử thách, Đồng chí đã từng bước trưởng thành: từ hội viên của Hội Việt Nam cách mạng thanh niên, được kết nạp vào An Nam Cộng sản Đảng và trở thành một trong

những đảng viên cộng sản đầu tiên của Đảng Cộng sản Việt Nam. Đảng ta khẳng định: Đồng chí Nguyễn Lương Bằng là một người cộng sự đắc lực của Chủ tịch Hồ Chí Minh “*trong việc xây dựng Đảng ta, giáo dục đảng viên, chăm lo sự vững vàng của Đảng về tư tưởng và tổ chức*”¹.

2. Đồng chí Nguyễn Lương Bằng - người cộng sản kiên cường, bất khuất

Đấu tranh vì lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, nhiều lần bị địch bắt, đầy ải. Trong nhà tù và trên đường bị địch áp giải, Đồng chí vẫn tranh thủ tuyên truyền, giác ngộ binh lính địch, chỉ cho họ hiểu rõ nỗi thống khổ của đồng bào và trách nhiệm phải giải phóng Nhân dân, vạch trần chế độ bất công trong quân đội địch, sự ngược đãi của bọn chỉ huy với binh lính. Những năm tháng bị giam cầm, mặc cho chế độ nhà tù đầy ải khắc nghiệt, Đồng chí vẫn trước sau như một, luôn nêu cao khí tiết của người cộng sản, tinh thần đấu tranh cách mạng kiên cường, mưu trí. Đồng chí là một trong những người đi đầu trong các cuộc đấu tranh chống chế độ lao tù hà khắc, nêu cao tinh thần bất khuất trước quân thù: *vận động mọi người tiến hành tuyệt thực, làm cho máu chảy, thậm chí phải mổ bụng để kẻ địch phải nhượng bộ*². Đã hai lần Đồng chí quyết tâm, anh dũng, mưu trí tổ chức vượt ngục thành công để trở về với Đảng, với cách mạng. Hơn mười năm tù đầy, phải đương đầu với bao cửa ải thử thách: tra tấn, bệnh tật, sự hiểm nguy của hai lần vượt ngục... không khuất phục được người chiến sĩ “gan vàng, dạ sắt”. Những nhiệm vụ mà Đồng chí Nguyễn Lương Bằng được giao luôn đòi hỏi phải có bản lĩnh can trường, trí tuệ, phải vừa học, vừa làm, không ngừng đổi mới, sáng tạo mới có thể hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ. Chính thực tiễn cách mạng ấy đã tạo nên bản lĩnh kiên cường Nguyễn Lương Bằng và hình thành phương pháp làm việc cũng như lối sống giản dị, nhân văn của Đồng chí. Nói thẳng, nói thật, giữ vững nguyên tắc nhưng thấm đượm tinh thần nhân văn trong hoạt động thực tiễn là phẩm chất cách mạng cao quý của Đồng chí Nguyễn Lương Bằng mà các thế hệ cán bộ, đảng viên và Nhân dân ta hết sức trân trọng. Trong công cuộc xây dựng, chỉnh đốn Đảng, Đồng chí kiên quyết đấu tranh chống những biểu hiện tiêu cực, suy thoái trong Đảng; kiên quyết đấu tranh với mọi biểu hiện, cám dỗ của chủ nghĩa cá nhân; chú trọng giữ gìn, xây dựng, bảo vệ Đảng trong sạch, vững mạnh.

3. Đồng chí Nguyễn Lương Bằng - tấm gương đạo đức cách mạng sáng ngời, người học trò xuất sắc của Chủ tịch Hồ Chí Minh

Ngay từ khi được Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc giác ngộ, giáo dục và tham gia vào Hội Việt Nam cách mạng thanh niên, Đồng chí Nguyễn Lương Bằng đã thấm nhuần sâu sắc tư tưởng của Người, suốt đời phấn đấu, học tập và thực hành nêu gương đạo đức cách mạng, hết lòng phục vụ Nhân dân, phụng sự Tổ quốc. Lịch sử còn mãi lưu

¹. Điều văn của Ban Chấp hành Trung ương Đảng đưa tiễn đồng chí Nguyễn Lương Bằng.

². Theo *Tiểu sử Nguyễn Lương Bằng*, NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, 2015, tr.94.

truyền trong các thể hệ cách mạng hai tên gọi biểu tượng của Đồng chí: một biểu tượng cho ý chí kiên cường của người cộng sản với bí danh “Sao Đỏ”, một “*biểu tượng của mẫu mực, sự trong sáng của tình đồng chí, tình anh em*” với cái tên “Anh Cả”. Điều đó thể hiện sự tôn vinh và ngưỡng mộ của những nhà hoạt động cách mạng nổi tiếng cùng thế hệ đối với Đồng chí Nguyễn Lương Bằng với phẩm chất chất đạo đức cao đẹp đã trở thành biểu tượng: nói đi đôi với làm, không ham danh vị, lợi quyền, đặt lợi ích của Đảng, của cách mạng lên trên hết, trước hết. Tháng 8 năm 1945, khi Ủy ban dân tộc giải phóng cải tổ thành Chính phủ lâm thời, cùng với một số đại biểu của Việt Minh, Đồng chí Nguyễn Lương Bằng đã tự nguyện rút lui để nhường chỗ trong Chính phủ lâm thời cho nhân sĩ khác, hành động đó được Chủ tịch Hồ Chí Minh ghi nhận: “*Đó là một cử chỉ vô tư, tốt đẹp, không ham chuộng địa vị, đặt lợi ích của dân tộc, của đoàn kết toàn dân lên trên lợi ích cá nhân. Đó là một cử chỉ đáng khen, đáng kính mà chúng ta phải học*”.

Không chỉ là người suốt đời thực hành và là tấm gương mẫu mực trong thực hành đạo đức cách mạng, Đồng chí Nguyễn Lương Bằng còn là một trong những người đầu tiên đề xuất việc tích cực học tập, rèn luyện đạo đức cách mạng của Chủ tịch Hồ Chí Minh, coi đó là nhiệm vụ quan trọng của mỗi đảng viên. Theo Đồng chí, học tập, noi gương Chủ tịch Hồ Chí Minh là học tập, noi gương những quan điểm của Người về “*Đảng viên phải hết lòng hết sức phục vụ Nhân dân chứ không phải để ngồi trên đầu trên cổ nhân dân, phục vụ cho mình, phục vụ cho gia đình mình. Đảng viên phải cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, phải thật sự phản đối quan liêu, lãng phí, tham ô, cá nhân chủ nghĩa*”. Đó là học tập quan điểm “*Lối sống cách mạng là lối sống có lập trường giai cấp, có quan điểm quần chúng, có kỷ luật tự giác và đạo đức cách mạng*”; quan điểm “*Lối sống có quan hệ mật thiết đến nhân phẩm và đạo đức của người đảng viên, đến ảnh hưởng và sức chiến đấu của Đảng*”; “*Lối sống cách mạng của người cán bộ, đảng viên có quan hệ mật thiết đến thanh danh, uy tín, sức chiến đấu của Đảng, đến thành tích và thắng lợi của sự nghiệp cách mạng*”. Đồng chí cho rằng, “*có nhận thức rõ như thế mới thấy cần phải rèn luyện lối sống cách mạng, phải kiên quyết chống lại lối sống cá nhân chủ nghĩa của giai cấp tư sản và các giai cấp không vô sản khác*”³.

Trên tinh thần đó, Đồng chí xác định, phải “*Tiếp tục và phát huy gương sáng của người trước, tiêu biểu và mẫu mực cho chúng ta ngày nay, đó là lối sống cách mạng của Chủ tịch Hồ Chí Minh*”⁴, bởi theo Đồng chí, “*Đời sống của Người, con người của Người, suốt năm, sáu chục năm nay, thực là tấm gương sống về lối sống cách mạng cần cù, giản dị, tiết kiệm, trong sạch và lành mạnh*”⁵.

³. Theo *Anh Cả Nguyễn Lương Bằng*, Sđd, tr.369-376.

⁴. Theo *Anh Cả Nguyễn Lương Bằng*, Sđd, tr.377.

⁵. Theo *Anh Cả Nguyễn Lương Bằng*, Sđd, tr.377.